

Backup podataka

Šta je to backup?

Backup je rezervna kopija vaših podataka sa računara. Njegova osnovna namena je da se u slučaju oštećenja podataka mogu vratiti podaci iz backupa i tako normalno nastaviti rad uz minimalnu štetu.

Zašto je važno redovno praviti backup?

Bez obzira što je računar u suštini pouzdana naprava, postoji mnogo načina da se podaci na njemu oštete. Nije previše bitno da li je računar nov ili veoma star, da li radi samo povremeno ili stalno, uvek imajte u vidu da postoji veoma značajna verovatnoća da nešto krene po zlu. Pokvaren računar se uglavnom može popraviti, ali kvar može da ošteti ili uništi podatke na tom računaru. Tako u jednom trenu i bez upozorenja možete ostati bez svih podataka. Zato je veoma važno da se stalno prave rezervne kopije važnih podataka. Ako iz bilo kog razloga izgubite podatke, oni se mogu jednostavno vratiti iz backupa. Šta sve može da ošteti podatke? Najveća opasnost su razni virusi i drugi slični programi – ako neki takav program dospe na računar, pokušaće da vam naškodi na razne načine, a jedan od njih jeste da vam izbriše ili ošteti podatke. Virus na računare dolaze na razne načine: preko Interneta, preko kopije programa koja se uzima sa drugog “zaraženog” računara i sl. Zato je obavezno da na računaru imate tzv. antivirus program koji prepoznaje viruse i sprečava ih da se aktiviraju. Međutim, postojanje takvog programa na vašem računaru ne znači da ste apsolutno bezbedni – uvek postoje virusi koje antivirusni program neće prepoznati, a dovoljno je da samo jedan prođe. Ipak, antivirusni program svakako treba imati jer značajno smanjuje verovatnoću “zaraze”. Imajte u vidu da se antivirusni programi moraju svakog dana “osvežavati” najnovijim definicijama virusa da bi bili korisni – novi virusi se pojavljuju bukvalno svakog dana i ako vaš antivirusni program ima staru bazu, neće prepoznati nove viruse. Postoji mnogo AV (Anti Virus) programa, a mi vam preporučujemo AntiVir koji je besplatan za ličnu upotrebu (www.free-av.com) ili Nod32 (www.nod32.com). Osim virusa, treba se čuvati i tzv. “trojanaca”. Za njihovo uklanjanje možete koristiti AD-Aware (www.lavasoftusa.com) ili SpyBot (www.safer-networking.org). Imajte u vidu da nisu samo virusi opasnost za podatke – postoji mogućnost da recimo strujni udar za vreme oluje ili naglog skoka napona potpuno sprži računar. Takođe imajte u vidu da se često desi i da sami korisnici greškom izbrišu važne podatke, a dešava se i da se disk na kome se čuvaju podaci jednostavno pokvari.

Koliko često treba raditi backup?

Zamislite na trenutak da izgubite sve podatke. Gubitak koliko dana bi za Vas bio podnošljiv? Ako ste spremni i možete ponovo da unesete podatke za nedelju dana, onda je u redu da backup radite jednom nedeljno. Ukratko rečeno, nema pravila što češće radite backup, vaši podaci su sigurniji. Naša preporuka je da svakog dana na kraju rada uradite backup. Tako eventualni gubitak ne može biti veći od nekoliko sati rada.

Da li Wings radi backup svojih podataka?

Ne! Naši saradnici pre intervencija na bazi obično prave privremeni backup zbog sigurnijeg

rada, ali o trajnoj sigurnosti i čuvanju vaših podataka se morate sami brinuti. Naravno, mi vam u tome možemo pomoći, ali odgovornost za sigurnost podataka je isključivo na vama!

Kako da radim backup?

To mnogo zavisi od organizacije vaših računara i podataka. Ako želite da sačuvate samo tekući program (godinu) u kome radite, dovoljno je da izaberete opciju programa Ostalo/Prenos podataka/Podaci/F2. Tako dobijate zip arhivu na disku sa trenutnim stanjem izabranog programa. Ista operacija se može izvesti i tako što se na spisku programa otkuca slovo "S" (od Save), posle čega treba izabrati disk na koji će se snimiti backup. Na istom mestu postoji i komanda "B" (od Backup) koja snima sve otvorene programe i godine. Osim toga, program ima mogućnost da vas periodično podseća na backup na kraju rada, pa je to takođe jedan od načina da se podaci sačuvaju.

Ali, imajte u vidu da sve ovo nije dovoljno! Naime, svaki program ima sistemske podatke (podaci o korisnicima, prava pristupa, razna podešavanja, skriptovi za fakture, ...) koji se čuvaju u tzv. osnovnom diru koji se ne snima na prethodni način. Zato je mnogo bolje (bar povremeno) snimati ceo program. Za to možete koristiti i obične komande za kopiranje i eventualno pakovanje (Zip), ali vam preporučujemo posebne programe koji se programiraju šta i u koje vreme da snimaju. Cobian Backup (www.cobian.se) je besplatan program koji se jednom podesi i posle toga samostalno u zadato vreme (recimo, posle ponoći) kopira sve zadate foldere u jednu arhivu koja se kasnije po potrebi može koristiti. Imajte u vidu da je backup urađen na isti disk na kome je i program samo delimično rešenje – ako se pokvari disk, gubite i podatke i backup! Zato je važno da se bar povremeno backup arhive kopiraju na poseban disk na kome nije program. To može biti eksterni disk, CD/DVD, ali i običan USB pen. Diskovi su trenutno jako jeftini, pa kupovina još jednog svakako nije neka ozbiljna investicija. Preporučljivo je da rezervne kopije ne držite na istom mestu gde je i računar sa podacima. Tako se obezbeđujete od eventualnih provala ili požara. Bitno je da napravite proceduru i da se kasnije toga strogo pridržavate.

Kako da očistim viruse sa svog računara?

Ako je računar već zaražen, mora se hitno očistiti od virusa. Nemojte raditi na takvom računaru, jer je to izuzetno opasno i za vas a i za druge računare u vašoj firmi koje možete zaraziti. Zaražen računar može praviti i razne druge probleme: zaglavljuje bez vidljivog razloga, ispisuje neke poruke o sistemskim greškama, usporava celu mrežu, ... Čišćenje virusa i trojanaca je dugotrajan i veoma ozbiljan posao i preporučujemo da za to angažujete profesionalnu ekipu. Ako se to uradi nestručno, možete takođe ostati bez svojih podataka. Da bi izbegli ovakve probleme, naš savet je da iskoristite neki od programa za snimanje slike diska (tzv. image). Naime, kada instalirate sve potrebne programe i podesite računar za rad, napravite image sistemske particije i tako sačuvajte trenutno stanje. Ako se kasnije pojavi bilo kakav problem, prosto vratite image čime dobijate stanje identično onom kad ste napravili image! Ova tehnika zahteva da na sistemskoj particiji ne čuvate vaše podatke (dokumenta, slike, ...). Zato je najbolje imati disk podeljen na dve particije: na sistemskoj instalirajte programe, a na drugoj čuvajte sve vaše podatke. Tako uvek možete da prebrišete sistemsku particiju i da sačuvate sve vaše podatke.

Ukratko

Nabavite USB pen ili eksterni hard disk i svakog dana na kraju rada snimajte podatke. To traje par minuta, a može vam uštedeti mesece rada. Jednom mesečno snimite podatke na CD ili DVD i odložite ih na sigurno mesto. Obavezno instalirajte anti virus softver i svaki dan radite update njegove baze. Budite oprezni kod surfovanja po Internetu: nemojte posećivati sumnjive sajtove, a naročito nemojte birati razne linkove na tim sajtovima za koje niste sigurni šta znače. Ako primite bilo kakav mail od nepoznate osobe, nikako nemojte birati link koji vam nudi! Pazite i na mailove od poznatih osoba ako niste sigurni da vam to pišu baš oni – mnogi virusi simuliraju slanje maila od vaših prijatelja, pri čemu vam nude link na veoma opasne opcije!

Zapamtite!

Bez obzira na to što su svesni problema, istraživanja pokazuju da većina korisnika ne radi redovno backup ili ga radi suviše retko. Zašto je to tako može se objasniti na mnogo načina, ali ni jedno od tih objašnjenja ne može nadoknaditi izgubljene podatke. Problem može doći nenajavljen i to onda kada ga najmanje očekujete. Zato odmah napravite backup svojih podataka!